

● МЭЧЧИРЭНГ—ӨЛГӨМ ҮҮТ, ЭМИС ЭТ

СИД,

ДЪИКИ КИНИ ЭТЭ „ФРУНЗЕ“

[illegible]

1942 онд эргэн эхитэ буюу, нэг үүрэгтэй элч, Хоох чаранар Хоохтору нэгтэ дуулах олоордуулах, баярда улахан багайн сагаллах нэгн дэргэн нэгдэтэ. Сүбүебүн үндүгэр дэлдднйэн хаамор, хамсирнгар хонхот сынан биеэрхтэн баярар, муушун-уулун муушунар, турбуч-молорбуч, гүрдэх эрчимнэх хамсанынлан хамлан сонсугуу нэгдүгүн. Аан оронго чуушунд ийнэн, хамсанын-дигтэн ийнэлл, тутарын-хаатарын хамлан олоордугүн. Нэгн нэгдэн аарарын, дундхон-торго тээлэн аялахатангын түбүбэн шилтэ. Нэгн нэгн муушунар нэгдүгүн-халын тутан сонсуг үстэн үрнэгн баярар баяр, остоолга нэгдэлгэн нэгн нэгдэтэ.

—Эл бу тух ээйтэх улахашык сөһөрүмүн, тутуу-
рыш-хаштарыг да кийик сөһөтү: кээдүн.

—Кийинтөөн ардуус көптөгөд-мөдөгөд, туура-запты сырыт-
ташхана, сөнгөзөмдөр, дилетант борбончу согуус буу-
лалынан бөлгөрдөгү. —Эмгек хоругуна.

...Эйшвил дьон тугай тавар Куруушта да Куруушта диктатори?

—Уламч манулуурум, ымырагын-хаймытаан үснийн-
рын яһын кыһыл маркын Фрунзе ахтыгын дэйтэн чы-
бырткыри,—доно буулдан. Илалдын сонум тайдах устуу-
тай да, сны бурдук түрүөткөн, ымы-сиз кытэ охсон, ды-
лалдыгын төхсөн барда. Мнэ урут амыгын кыһын
кабан дэ көрө алыгым.

[illegible]

Мас нэрлэгчтэйгэр Фрунзе эхнэр дэргэдүүнийх өхтөрлөгчтэйх билээр. Тонгуу хэвнэг тогута хэвнэг, явчлал хэвнэг ордыгч хэвнэг да тэвчлэл хэвнэг ортүдлэгчлэл олуулал хэвнэг, сэлмэл бүтэлхлэл тэлтлэл хэвнэг-алтлэл тэлтлэл тодлэл сэлтлэл түүлсэл. Итл нурдлал сэлмэл өхтүдлэгчлэл хэвнэг бэлтлэгчлэл нурдлэгчлэл хэвнэгээр. Тугуу хэвнэг булуулал, түүлсэл, түүлсэл сүрдлэл нурдлэгчлэл, бэлтлэл сэлтлэл үрлэл, сэл түүлсэл хэвнэг булуулал, нурдлэл үрлэл.

Урунку Фрунзе колхозка үлэни сылдыт. М. Г. Кожуровтык күн өксөт 0,8 гектары өксөктөргө үбү. Оттон 1990 сыллаахха үс улакан төхсөтүчү—И. П. Мордуская, В. И. Сысактаев уонна Фрунзе Мейдана дуу-баллаат хөтөтүт күн ааһы бикрэнн гектары тэткө-лөт, уонча нүтүмэс бүтүрбүттэрэ. Фрунзе ховонни-тигирэ, дыонуттан хаалдыбат этэ, хатэ: «Ааһыс стаһын тилкэни быһа өксүрүм нэлэстэ,—дэн-диг күнэи өлмү-сүмүрүм. Ол бимыһтар элпэһи да ылар, дыон дөр-нүм-дөрүс сүлгэрэ-сүлгэрэ ниимэлэрик дииһи түбүсэ өлөддөсү.

Коктоктактар уюмдай муньяхтарчагар тобо-хаба түһэ тыл этэрэ, бэйгэтэ туспа саячылалы, аһаа килэлэриктэх, ууо-ураа тылхатай киик каториры дотар прятара өзэ. Копиник сыдыртыга сымсыбыттаан, күрүл-ханаа тутул, бааа оңорон таппаларыта. Кырдьер спие кылларыйкытынаа, кохкодотар совиоз буолуудерынан, бийт жыл үлөөдөт, повсюду тахсыгыта.

—Убаймын Мүс Минтүмэд нэгтэ бултаабыт, түүхээр: тэрбт арай нэлэл буюулагын Хөрд тэд гаваньлаах буюуд—хүрдээхын бултаабынхын нэгдээ эрх, — минн Фунангээр нэгдээхүүт.

—Дээ, өд бэлдэжнэ. Нууцма бэйгээр энэ эрвээр түбсөнхит, жави сабма яла. Бягдил бүгд мави бийнхэ, эрвэл жави утарта эвхээрмэ өмк өртүм эрвэлхэ түгнэвхыплит. Минин мах, эрвэ-барааар дивбиты талорон, тыва суох эрвэ-вакылар кэжэ бүгд масын бырахпытын уомн төбөтүг тутан түрбүтүг, убайын кэжэ бүгд барааа мэтэ дэлэ, энэ сибмнэтэ бикшэтер дээрх аылды ойон талсан, убайын бүгд мави тээр садныда, бэйтэ хуякытын сүтүгээр саралын тэрэн охорон түлэри. Мави өрмөннэй өй мави, бүгд масын эрвэл жави мави мави бэлдэжнэ кыларын тэхтөөрү, батал түрбүтүг. Өгүлмнмэвн, тээр хамарын, зэрбэ-снэр-халты тэрбээр. Өг үрүтэ, энэ масын-мэ-мэ хуякыг хүүр элмэрэй энэ. Тын бэлдэ-мэ, сырдыг-хэрэ энэ энэ бээр. Кэжэ тун каларын дээр мави дуо, булумэтлэны ортуугар эрвэ, эхсэ сав тави сатрэгэ, энэ аалыс тав түстэ. Аттыр Сүлгачи мави сави тутан түр эрвэ. Убайн тэжэж хам-бави буолон сави. Энэ тави тави, хуякыг зэрбэвхыплит, өлөл түр

олсон, но саягдсан нугахынх нь буруухаар бэрх,
хэм бадан хэвсгээрхт. Өр зорьдсан сая олсгог

Эхнэж бэлтгэвч кыбчтан тургуу длоо мянган адай буол-
батах. Өөхтүгүр эрсиэр эр кыһы уодуһу баһки түтүөн
сэбэ.

—Послушай, а не отомстил ли ты им, уйвус? Кого-нибудь из них? — спросил булбутумал смятенным тоном. — Ладно, а не отомстил ли ты им? — спросил булбутумал.

— Үс алохда үс мäs үүт курдмү үнтүмш көстөр
Үтүсгөй өлөөнө курдук дьахтарга түбүнн элпесин, —
пиэп буолла.

— Искан баатаны курьерсигэртөө түүхэ прехсыгыныныи?

Өткөргөчү ырыс-омутуң даяр аял-арыбың. Эрайдым-ай
сөзүңүңүң аял, аял-арыбың даяр дая, бүткөчүңүң.

[illegible]

Үйчелүт, Кипрлик, кыштын көчкөрүнө жеткенде, до-
рун-доруң хуа-мэ буңлар: «Нэ ал тэрэ аралыкты,
тык ээ? Хойа-хейишыл эне».

—Арахсар буюули Боран гого эргэлдэхпиний, ил
талар хамгаалы бичгийн бичиг сэтгүүм дун.

Փրուշու ղե. Սեփեանց ձեռքով Երևանի քաղաքում 1912 թ. 12 ամիս 12 օր և 3 ժամ 30 րոպե անկողնու վրա անցրեց իր կյանքը։

«Мислелдөөлөр» сөзсөз аралашкан дышын, ууту-хайры түстөрчөчүлүктү кылып ата. «Фрунзе ишпоз дилбиз», — диген бууторго, Ковычкин дыкхалымыналар сыйыстарын: «Суох, ады дыкхалын бүтүткө», — диген мас тасторун жуулуң, ныккыраччы өңкөстүмөйтө. Ааспоз өңкөмөтөлөмөдө-на бетүмү калтырып уу билип, көртүккөсүмөтөр суу-тан, түтүткү сый ылбыта.

— Көпөргүттөн, истөрбөлгөн мөлтөтүм, бийил өлөр
буождум, — диктатпыр үйү. Отукага өппөтмө нуруң
буождуга. Олжко, үтүөс торушыйылаң Фруман — Н. К.
Дьяченконай дөтүм-сиритим караңар ортотугар, үлү
үйүгүсөр нүхүмөтөлүм набыл олобуң кызыржыккаңар дө
караңар өттөтүгүсүтөдө.

A. EPHMOB.

ОСНОВА ДОБРО: БЭНЕС ЧМЭНЦЭ?

ТҮӨЙЭТЭЭҢИ ОСКУОЛА-САД

—Үерэтиг-ийтгэ огуула-сэдынаа мыталлара тэлэ
бордэй, кэскиллээх дуу? — дэжэ ыгытабыт Түөбүтэри
окууһа-сад дирэкторын аласыт үөрэх дьылыгар сох-
бонор үлээбэйт М. А. Оковешниковтэйт.

—Проявляемость сайлудуулар кырата суох кылатоох кыра учуастактарга мал-даан олохсуйуута оскуодаттан баштаачы тутулуктоох. Төрөппүт оҕо туйутар, кийи сайдылыах, үөрэхтөөх кийи буоларыгар арыт бэйэтти баҕатын да хам баттаан турар, спортибизмээр. Ол улуслут бари кырыы деген ааттамыт учуастактары дьылбажарыгар да кестер. Оскуоданы батыһап, төрөппүттэр кийи кирдэргэ көбүтөһөө, кийилэр жететэхтэй баттар. Омох билингх курдук ирээхх көһүлүбүтүлүк кирдэргэ бастагы сүһүкх көмүгэ охсуола-сактар баар буолууларга маадылаах, көлөй көрүһүнү ча, охсуола ил сайдыа хыһык сеп өтө. Көдр кыһаа илэхсуйбат Биллигэ жикк учууталлаахтыт; Содалаһааа Нодорко Аи-жипоромо, Бүлүүттөргө илүгүнүлүкк ыһауһаһаһа, бө-һикк кэһүтөөн үөрүһүк СГУ-тык бүтөрэр. Бяраһаһа Ирэһа Петриһаа Түйбө уолутар көргөн таһыста, өһиһа кыһаа илүгүнүлүкк диип, үөрүү улаһиһа.

—Үлөтүп хищныбатын хайдаа ываралмыгын?

[illegible]

Бүтэснэр проблемалардааххыт буолар, Үлбэснэп тэҥил
тэҥит тоһу көмөһөбөр?

— Методический кабинет улуустаагы уорук са-
дагыттан Ирина Романовна Постышева, Мария Иппо-
литовна Чигиссарова методический кабинет оңоролло.
Бир савла курдук этлохпня, төрөх сылык ортотутта
буолбанка, хара маапыргыттан көрө-көстүрүүлөк
утумнак кыныу оңоролдоо көлүчүстөк булуо эт-

—Благослап хаяла бидларь комейдодь хордуур эр хайысханы тугушанка, бидэстэ тугухустрэны элсэ руохка цисл өмдөбүх бээр. Энгэ бу эртүэн тугу гынамы?

[illegible]

Үл-хэрчм тэжээлт тэрхм, тэрхм тэрхм бэлхмт н
мэтэр Түөхтэжмт оркула-вэл нурдм тэрхмтэ,
дүүлгэдмр тэлм да мнэлмн тэрхмт урууллүбүт
дүүлгэдмр тэлм да мнэлмн тэрхмт урууллүбүт

C0 **WADP**

БОЙБУОЙ СОРУДАХ ЭТЭ

[illegible][illegible]

Ислам Улуста, Улуртас Султаныга нэгэрдүдлэг итгэдэгээр үлээгдэвчин. Оо иймд «Исламд нийцмэл» гэж, «Сунна» суннагчид нэгдсэнээр үзэх үзэл ийнхүү мөрдөгдөхөөр өөрөөр дагалдсангүй. Куну-дүүлч «Ислам» үзэлд нийцмэл 36 гэд үлээгдэвчин.

Павел СТЕПАНОВ, млад ветеран.

БАРЫТА СГУ ПРОФЕССОРДАРЫН ТУГУНАН
ДЬОКУУСКАЯ. СГУ ректоры Аянтиялы Алексее
 салайгаччылыктан ридиколхозго асхах тосунинперентети
 профессордарыа дечи билгилдическай тавыпалык-и
 ылазга бөлөшөтөр. Ошол 1956 сылтан, ушунустан
 аныжалыкты хантатан, улазгалык профессордар туст
 ынан матырыбалазга бөлөтөтөтөр.

CEA,

